

Paplerjev bobovec, simbol medgeneracijskega in družbenega povezovanja zasadili v Naklem

doc. dr. Drago Papler

PAPLERJEV BOBOVEC, ponovno odkrito avtohtono sorto jablane, so v **torek, 6. junija 2017** simbolično zasadili na vrtu Doma starejših občanov v Naklem. Rodovitna jablana je postala simbol ljubiteljske kulture, kulturne dediščine in biotske raznovrstnosti, v Naklem pa po besedah govornika docenta dr. Draga Paplerja simbol medgeneracijskega in družbenega povezovanja, ki prerašča v blagovno znamko na kulturno umetniškem, raziskovalno razvojnem, izobraževalnem, kmetijskem in gospodarskem področju. Dogodka zasaditve jablane Paplerjev bobovec in istoimenske dokumentarne in fotografske razstave so se udeležili predsednica Zveze kulturnih društev Kranj Mija Aleš, podžupan Občine Naklo Jure Renko, direktorica Doma starejših občanov Preddvor Andreja Valant, predsednik Čebelarske zveze Gorenjske Anže Perčič, predsednik Čebelarskega društva Naklo Janez Pivk, organizatorica dogodka predsednica Likovnega društva Naklo Alojzija Murn, raziskovalec rodovnih korenin, pobudnik zasaditve te sorte jablane in avtor razstave docent dr. Drago Papler, člani rodbine Papler, stanovalci DSO Naklo ter občani. Eva Gros Gantar in Jože Mohorič sta recitirala pesmi nadučitelja Frana Paplerja (1842-1911), ki se je poleg poučevanja, kulturnega in političnega udejstvovanja ukvarjal tudi s čebelarstvom, umnim kmetovanjem ter sadjarstvom in bil še posebej uspešen pri križanju sadnih vrst. Prireditelj je potekala v okviru državnega projekta Javnega sklada za kulturne dejavnosti RS zasajanja rodovitnih dreves ob Tednu ljubiteljske kulture in občinskega praznika Občine Naklo.

GOVOR doc. dr. Draga Paplerja, 6. 6. 2017 v Naklem

Okrog leta **1895** je s križanjem štajerskega bobovca in zlate parmene Fran Papler vzgojil novo sorto jabolka, t.i. "paplerke" oz. "**Paplerjev bobovec**". Ker se je nova sorta izjemno dobro prilagodila na podnebne in talne razmere v borovniški dolini ter je nadpovprečno bogato rodila, so začeli jablane množično cepiti in saditi po okoliških kmečkih sadovnjakih, kjer so nadomestile druge, revnejše sorte.

Frančišek Papler rojen leta 1842 na Brezovici pri Kropi, umrl je leta 1911 na Borovnici, je prišel za nadučitelja v Osnovno šolo v Borovnico leta **1875**.

V času svojega službovanja v borovniški dolini se je poleg poučevanja, kulturnega in političnega udejstvovanja ukvarjal tudi s čebelarstvom, umnim kmetovanjem ter seveda sadjarstvom. Še posebej uspešen je bil pri križanju sadnih vrst.

Po njegovi smrti leta 1911 je delo svojega predhodnika nadaljeval novi nadučitelj **Janko Žirovnik**.

V reviji Sadjar iz leta 1927 najdemo članek s spiskom 67 sort jabolka in 29 sort hrušk, rastočih v sadovnjakih v borovniški dolini. V tistem času je z borovniške železniške postaje vsak dan odpeljal po en vagon jabolka v državo severne Evrope.

V poznejšem obdobju je bil "Paplerjev bobovec" skorajda pozabljen. »Domovinsko pravico« mu je leta **2005** povrnilo Sadjarsko društvo Borovnica.

Sadike dreves sorte **Paplerjev bobovec** danes cepijo v sadni drevesnici **Kozjanskega parka v Podsredi** s cepiči, ki jih nabirajo člani **Sadjarskega društva Borovnica** iz matičnega drevesa na Dražici pri Borovnici. Skupaj z Občino Borovnica se trudijo, da bi čim več dreves spet raslo in rodilo v Borovnici in tudi v širšem slovenskem prostoru.

V letu 2010 je bila sorta predstavljena na republiški sadjarski razstavi v Tolminu. Prizadevajo se, da bo postala priznana in poznana avtohtona slovenska sorta za visokodebelne sadovnjake.

Jabolka so pozna (sredina oktobra), rdeče barve s prižami, premera do 6 cm. Odlična so za predelavo v sokove, za sušenje in se ustrezno uskladiščena obdržijo pozno v zimo.

Paplerjev bobovec poznajo tudi v vzhodnih Tirolah. V kraju Matrei ima lokalni hotelir nasad teh jablan. Lastnik je še kot mladenič z očetom obiskal grob g. Paplerja v Borovnici. Jabolka goji zaradi lepe rdeče obarvanosti plodov, približno enake debeline (6 do 7 cm) in dolge obstojnosti. Vsi plodovi končajo na mizah gostov hotela Goldried.

V Levstikovem sadovnjaku na Gobniku je akademik prof. dr. Matjaž Kmecl 28. novembra 2014 zasadil jablano Paplerjev bobovec. O njem pravi: "Je v mnogočem simbolen: je dejansko popolnoma slovenski, ustvaril ga je slovenski, cankarjevsko vzorni učitelj Papler, njegovo drevesno 'mater' in 'očeta' so naši kmetje že zdavnaj čisto posvojili, za povrh pa so vse te jablane z robustnimi sadeži vred po slovensko trdožive in tiho kljubovalne."

Portal Sadni svet opisuje okus Paplerjevega bobovca:

»Še en posebež med bobovci, ki žari v rdeči barvi. Dovolj mehak je razvil svojo sladkobo, brez kisline. Je še vedno malo trša in prijetno sočna jab'ka.«

Ohranjanje vrednot prednikov za življenjska sopotja in dediščino potomcem (<http://www.bc-naklo.si/uploads/media/58-Papler-Z.pdf>) je bil naslov znanstvenega prispevka, ki sem ga predstavil na 3. konferenci VIVUS 14. in 15. november 2014 v organizaciji Biotehniškega centra Naklo. V njem sem med drugim zapisal: "Zavedanje lastnih korenin je spoznavanje osebnostnih lastnosti, prepoznavanje sposobnosti in socialnih razmer. Predniki so to nazorno povedali s pregovorom, da »jabolko ne pade daleč od drevesa« in »kri ni voda«.

Ohranjanje dediščine je poslanstvo vsakega rodu. Trije moški potomci po Jožetu Paplerju (dva sinova Drago in Jožef ter vnuk Simon) iz Naklega smo posadili tri drevesa Paplerjev bobovec v Seničnem za Martinovo leta 2011. Drevesne sadike smo dobili iz Kozjanskega narodnega parka. Ker se je eno drevo posušilo, sva Drago in Simon Papler spomladi 2014 posadila nova tri drevesa Paplerjevega bobovca. Sadike sem kupil v Sadjarskem društvu Borovnica pri predsedniku Rudiju Cerku in z njim naredil intervju.

Simbol Tedna ljubiteljske kulture je rodovitno drevo, ki ponazarja široko dostopnost in raznolikost naše kulture, ohranjanje kulturne dediščine in tudi skrb za biotsko raznovrstnost Slovenije. Temu se pridružujemo z zasaditvijo ponovno odkrite avtohtone jablane Paplerjev bobovec tudi v Naklem. Zasajena jablana Paplerjev bobovec je simbol medgeneracijskega in družbenega povezovanja, ki prerašča v blagovno znamko na kulturno umetniškem, raziskovalno razvojnem, izobraževalnem, kmetijskem in gospodarskem področju.

Sledi in dosežki so dediščina, ki ostane.